

CZU:81'276.6:796

[https://doi.org/10.52505/1857-4300.2024.2\(323\).10](https://doi.org/10.52505/1857-4300.2024.2(323).10)

Termeni sportivi sintagmatici: caracteristici structural-semantic

Aliona LUCA

Doctor în filologie, conferențiar universitar
E-mail: lucaaliona10@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8005-5495>
Institutul de Educație Fizică și Sport al USM

Viorica BREGA

Doctor în filologie, conferențiar universitar
E-mail: brega.viorica20@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-9287-6045>
Universitatea de Stat din Moldova

Syntagmatic Sports Terms: Structural and Semantic Features

Abstract

The main purpose of this paper is to reveal some lexical-semantic and structural features of syntagmatic sports terms. The syntagmatic terms from several sports disciplines were identified, as subsystems of sports terminology in Romanian language; their role in the sports terminological system was determined; the ways of forming the respective terms were highlighted; the classification of syntagmatic sports terms was carried out from a structural and semantic point of view.

As a result of the study, it was found that syntagmatic terms occupy a significant role in sports terminological system, their share in various sublanguages being much higher than that of simple terms (except for the subsystem of general sports terms, where simple terms predominate). The semantic field of syntagmatic sports terms is very extensive and has multiple denominative valences: sports branches and events names, techniques, movements, combinations, exercises, people, titles and categories, clothing items, equipment, devices, violations and sanctions, places of activity, areas, boundary lines, structures, organizations, athletes' qualities and moods, sports events, etc.

Keywords: specialized language, denomination, term, sports terminology, syntagmatic terms, structural-semantic features.

Rezumat

Prezenta lucrare are drept scop principal relevarea unor caracteristici lexico-semantic și structurale ale termenilor sportivi sintagmatici. Au fost identificați termenii sintagmatici

din câteva discipline sportive, ca subsisteme ale terminologiei sportive în limba română; a fost determinat locul pe care îl ocupă acești termeni în sistemul terminologic sportiv; au fost scoase în evidență modalitățile de formare a termenilor respectivi; a fost efectuată clasificarea termenilor sportivi sintagmatici din punct de vedere structural și semantic.

Ca rezultat al studiului realizat, s-a constatat că termenii sintagmatici ocupă un loc semnificativ în sistemul terminologic sportiv, ponderea lor în diverse sublimbaje fiind mult mai mare decât cea a termenilor simpli (cu excepția subsistemului de termeni sportivi generali, în care predomină termenii simpli). Câmpul semantic al termenilor sportivi sintagmatici este foarte extins și prezintă multiple valențe denominative: denumiri de ramuri și probe sportive, procedee, mișcări, combinații, exerciții, persoane, titluri și categorii, obiecte de vestimentație, echipamente, dispozitive, încălcări și sancțiuni, locuri de activitate, zone, linii de delimitare, structuri, organizații, calități și stări ale sportivilor, evenimente sportive etc.

Cuvinte-cheie: limbaj specializat, denominare, termen, terminologie sportivă, termeni sintagmatici, caracteristici structural-semantice.

În prezent, nu mai pune nimeni la îndoială faptul că sportul reprezintă un spectacol dintre cele mai captivante, care suscită interesul general și admirația nemărginită a milioane de amatori din lumea întreagă. Odată cu dezvoltarea sportului, cu apariția permanentă a unor noi probe de sport, au loc modificări și în procesele de formare și structurare a terminologiei domeniului. Cu toate acestea, limbajul specializat al sportului în limba română nu ocupă locul cuvenit în aria de cercetare a terminologilor. Deși există unele investigații în acest domeniu (Bănciulescu 1984; 2001; Burlacu 2015; Luca 2022 ș.a.), mai rămâne neexplorat un câmp destul de vast al sistemului terminologic sportiv.

În lucrarea de față, ne propunem să formulăm unele considerente privind termenii sportivi sintagmatici din limba română. Interesul nostru pentru subiectul în cauză se explică, în primul rând, prin faptul că acest tip de termeni reprezintă un grup destul de numeros în cadrul terminologiei sportive în limba română, iar în al doilea rând, prin caracterul foarte complex al unor termeni, care prezintă anumite dificultăți de asimilare în procesul de studiere a limbajului specializat. Este vorba de terminologia sportivă de tip normativ, de aceea ne propunem, drept scop principal, evidențierea unor caracteristici lexico-semantice și structurale ale termenilor sportivi sintagmatici. În acest sens, sunt propuse spre realizare următoarele obiective:

- a identifica termenii sintagmatici din câteva discipline sportive, ca subsisteme ale terminologiei sportive în limba română;
- a determina locul pe care îl ocupă acești termeni în sistemul terminologic sportiv;
- a releva modalitățile de formare a termenilor respectivi;
- a clasifica termenii sportivi sintagmatici din punct de vedere structural și semantic.

Pentru început, ținem să precizăm definițiile unor termeni lingvistici utilizați în lucrare. În *International Standard Terminology*, termenul este definit drept o „desemnare constând din unul sau mai multe cuvinte, care reprezintă un concept general într-un limbaj special” (ISO 704, 2000, p. 24, *trad. n.*), altfel spus, termenul constituie reprezentarea unui concept printr-un semn care îl desemnează. Iar sintagma este considerată, în gramatica tradițională, „sinonim cu îmbinarea/grupul de cuvinte (alcătuit din cel puțin două cuvinte cu sens lexical deplin; cea mai mică unitate sintactică în interiorul căreia se poate stabili un raport sintactic” (Sala 2006, p. 525).

Sintagmele lexicale care dispun de o definiție specializată sunt numite termeni sintagmatici, termeni-sintagmă sau sintagme terminologice (Chiș 2004, p. 5). Din punct de vedere structural, termenii se împart, de regulă, în simpli (exprimați printr-un singur cuvânt, numiți și monomembri) și sintagmatici (alcătuiți din doi, trei ori mai mulți constituenți: bimembri, trimembri, tetramembri etc.). În unele studii, aceștia din urmă sunt numiți și termeni complecși (Busuioc, Cucu 2001, p. 50). Sintagmele terminologice pot avea „grade diferite de sudură”, specialiștii delimitând două tipuri de sintagme terminologice: relativ libere și fixe (Bidu-Vrânceanu 2007, pp. 152-154).

Compușii sintagmatici reprezintă categoria cea mai numeroasă a terminologiilor și sunt considerați „instrumentul cel mai adaptat funcției denominative a unei terminologii” (Busuioc, Cucu 2001, p. 52) din următoarele considerente: constituie o modalitate de condensare a informației sub formă motivată, având funcția de a denumi un obiect plecând de la o proprietate marcantă; pot să definească și să clasifice noțiuni; au capacitatea de expansiune a oricărui constituent, redând astfel cât mai precis dinamica transformărilor ce au loc în morfologia sau funcționarea unui obiect sau domeniu (*Ibidem*, pp. 52-53).

Analiza întreprinsă în lucrarea de față s-a efectuat sub mai multe aspecte. Cercetarea termenilor sportivi sintagmatici din punct de vedere structural a fost efectuată pornind de la corpusul de termeni sportivi cuprinși în „Dicționar sportiv poliglot” (Tudose 1973), care conține circa 7500 de termeni în șapte limbi din 22 de ramuri sportive, precum și o listă de circa 1600 de termeni sportivi generali. Termenii de referință au fost cei din limba română. Analiza semantică a termenilor sportivi sintagmatici a fost realizată în baza unor lucrări de specialitate mai recente (Alexe, Constandache 2015; Povestca 2020; Sabău, Gheorghe 2012 ș.a.).

Mai întâi, am considerat oportun a aprecia locul termenilor sportivi sintagmatici în cadrul unor sublimbaje specializate concrete: atletism, gimnastică, lupte, fotbal, box, tir, acestea fiind și sublimbajele cele mai numeroase.

Conform calculelor statistice efectuate (Tabelul 1), termenii sportivi sintagmatici constituie: în sublimbajul atletismului – 82%, în cel al gimnasticii – 81%, al fotbalului – 90%, în cel al luptelor, al boxului și al tirului – câte 77%. În ceea ce privește termenii sportivi generali, situația diferă de celelalte sublimbaje, în acest caz termenii sintagmatici constituind 29%, iar cei simpli (monomembri) – 71%.

Tabelul 1.

**Ponderea termenilor simpli și a celor sintagmatici
în unele sublimbaje ale sistemului terminologic sportiv**

Ramura de sport	Nr. total de termeni	Termeni simpli	Ponderea termenilor simpli	Termeni sintagmatici		Ponderea termenilor sintagmatici
				bimembri	polimembri	
Atletism	385	70	18%	251 (65%)	64 (17%)	82%
Gimnastică	471	88	18,5%	297 (63%)	86 (18,5%)	81%
Lupte	143	34	23%	77 (54%)	32 (23%)	77%
Fotbal	425	45	10%	258 (61%)	122 (29%)	90%
Box	246	57	23%	162 (66%)	27 (11%)	77%
Tir	313	72	23%	187 (59%)	56 (18%)	77%
Termeni sportivi generali	1684	1191	71%	446 (26%)	47 (3%)	29%

Dat fiind că „în studiile de terminologie denominarea constituie, fără îndoială, o chestiune centrală, chiar un concept axiomatic” (Humbley 2012, p. 111, *trad. n.*), am studiat termenii sportivi sintagmatici și din punctul de vedere al denominării diferitelor aspecte ale activității sportive.

Astfel, pornind de la **criteriul lexico-semantic**, se disting termeni sintagmatici care denumesc:

1) **discipline, ramuri și probe sportive:** *gimnastică ritmică, canotaj academic, aviație sportivă, lupte greco-romane, arte marțiale, slalom uriaș, schi alpin, tenis de masă (gen.); marș sportiv, alergare de viteză, alergare de semifond, alergare de fond, aruncarea greutății, aruncarea discului, săritură cu prăjina, alergare 400m garduri (atl.) etc.;*

2) **procedee tehnico-tactice:** *pas de gard, mers obișnuit, procedeu de ducere a sulitei în plan posterior, procedeu de predare a bastonului de ștafetă de sus/de jos (atl.); ripostă compusă cu tăișul, ripostă compusă cu vârful (scrimă); a se împinge de adversar, a se împinge prin lovirea adversarului cu piciorul, aruncare de la poartă cu brațul întins (polo pe apă); atins în terenul adversarului, repus în joc, lovitură de picior de urmărire, lovitură de picior de deplasare a jocului (rugbi);*

3) **exerciții, mișcări și faze ale acestora:** *alergare cu joc de glezne, alergare din lansat, alergare cu accelerare, alergare din start de jos; pas lansat de viteză, balansare pe prăjină, blocare a alergătorului, pas de stopare, intrare în piruetă, avânt al brațelor (atl.);*

4) **persoane care activează în domeniul sportului** (sportivi, antrenori, arbitri): *arbitru principal, arbitru secund* (gen.); *extremă dreapta, extremă stânga, căpitan de echipă* (joc. sp.); *șef de pârtie* (schi);

5) **titluri și categorii**: *maestru al sportului, maestru internațional al sportului, antrenor emerit, arbitru de onoare, arbitru internațional, campion mondial, campion olimpic*;

6) **mijloace, metode, forme și rezultate ale pregătirii sportivilor**: *pregătire fizică generală, pregătire fizică specială, pregătire tehnico-tactică, metoda antrenamentului în circuit/pe stații* (gen.);

7) **obiecte de vestimentație și echipamente**: *pantof cu cuie* (atl.), *vestă metalică* (scr.), *mănuși de portar, mănuși de box, tricou de lupte*;

8) **aparate, dispozitive și elemente ale acestora**: *tabel de punctaj* (gen.); *aparat de gimnastică, cal cu mânere, paralele inegale* (gimn.); *baston de ștafetă, bilă a ciocanului, mâner al ciocanului, ladă de sprijin al prăjinii, cușcă de protecție* (atl.); *armă de lovit prin împungere, armă de lovit prin împungere și tăiere, armă de lovit prin tăiere* (scr.); *minge medicinală* (antr. sp.); *stand de tragere* (tir);

9) **mijloace de transport și de deplasare**: *bicicletă tandem* (cicl.); *yolă olimpică* (sp. naut.); *automodel captiv, automodel radiocomandat, rachetomodel clasic* (modelism);

10) **acțiuni regulamentare**: *înlocuire de jucători* (joc. sp.); *schimb de locuri, înlocuirea arbitrilor de linie* (fotb.); *schimbare a țintelor* (tir);

11) **încălcări și sancțiuni/măsuri de penalizare, precum și termeni de arbitraj**: *afară din joc, cartonaș galben, cartonaș roșu, călcare a liniilor* (joc. sp.); *treizeci de secunde, atingere a plasei* (baschet); *tură de penalizare* (schi); *călcare a rivierei* (căl.); *atingere a aparatului* (gimn.);

12) **locuri de activitate, zone, linii de delimitare**: *teren de tenis, sat olimpic, sală de sport, cabină a arbitrilor* (gen.); *platou de concurs* (halter); *poligon de tragere* (tir); *pistă de alergare, pistă pentru alergare de cros, linie de start, linie de finish, marcaj al elanului, sector de aruncare, sector al turnantei* (atl.); *linie de mijloc, linie de trei sferturi, linie de tușă, colț al terenului, careu de pedeapsă, bancă de rezervă, arc de cerc al suprafeței de pedeapsă* (fotb.), *suprafață de încălzire, suprafață de concurs* (patinaj);

13) **competiții, evenimente sportive și părți ale acestora**: *campionat mondial, campionat european, Jocuri Olimpice, Jocuri Olimpice de iarnă, Cupa Cupelor, Liga Campionilor, Turneul de tenis de la Wimbledon* etc.;

14) **valori, dimensiuni, criterii de evaluare**: *intensitate a antrenamentului, intensitate a efortului, volum al efortului* (gen.); *înălțime de zbor, înclinare a turnantei, lungime a pasului, lungime a elanului, coeficient de realizare a vitezei elanului, coeficient al eficienței aterizării, înălțime de calificare* (atl.); *indice al*

masei musculare, indice al dezvoltării fizice (fiziol.); lărgime a ideii, coeficient intern valoric (șah);

15) **calități, afecțiuni și stări ale sportivilor:** *formă sportivă, randament fizic, pricepere motrică, stare de antrenament (gen.); reacție de start (atl.); forță de joc (șah); stare gata de luptă (lupte); febră de start, barieră de viteză, blocaj în maraton (atl.); întindere musculară, spasm muscular, ruptură musculară, maladie sportivă (de gradul I, II sau III), dispnee de efort, tensiune psihică, traumatism acut, traumatism cronic (med. sp.);*

16) **structuri, organizații și colective sportive:** *lot național, club sportiv, colegiu de arbitri, Federația Internațională de Fotbal Amatori (FIFA), Comitetul Internațional Olimpic (CIO), Comitetul Național Olimpic și Sportiv (CNOS), Asociația Comitetelor Naționale Olimpice (ANOC); Tribunalul de Arbitraj Sportiv (TAS), Federația Română de Culturism și Fitness, Federația Sportivă Națională de Tir din Republica Moldova, Federația Moldovenească de Fotbal etc.;*

17) **documente de planificare, evidență, reglementare etc.:** *caiet al antrenorului, caiet al sportivului, carnet de clasificare, plan de antrenament, program al Jocurilor Olimpice, Carta Olimpică, Carta europeană a sportului pentru toți, Codul de arbitraj sportiv, Codul de admitere la Jocurile Olimpice, Codul eticii sportive etc.;*

18) **preparate medicale și substanțe dopante:** *băutură izotonică, băutură hipotonică, steroid anabolic androgen, hormon peptidic, susținătoare de efort, substanțe de refacere, substanțe de recuperare (med. sp.) etc.*

Așadar, această categorie de termeni reprezintă un strat destul de vast și variat al sistemului terminologic al limbii române.

În ceea ce privește termenii sportivi sintagmatici, trebuie remarcat că aceștia au o structură destul de complexă, fiind constituiți dintr-un element determinat și unul sau mai multe elemente determinante, ambele putând fi exprimate fie printr-un element constitutiv simplu, fie prin unul complex. Prezentăm unele exemple de termeni sportivi sintagmatici, în care determinatul este exprimat printr-un singur element: *alergare pe teren plat* (atl.), *furcă pentru așezarea ștachetei* (atl.), *exerciții la bara fixă* (atl.), *răsturnare cu apucare de brațe și de picioare* (lupte), *cerc cu ambele picioare* (gimn.), *concurs pe teren acoperit* (gen.) etc.

În alți termeni sintagmatici, elementul determinat este unul complex (sintagmă), de exemplu: *bordura interioară a culoarului* (atl.), *săritură în înălțime prin pășire* (atl.), *săritură în lungime de pe loc* (atl.), *barem de dificultate la săriturile peste cal* (gimn.), *fixare în pod din lateral* (lupte), *prinderea simplă a capului* (lupte).

Aceeași observație se referă și la elementul determinant, care poate fi simplu, ca în exemplele: *aruncare la coș în cârlig* (baschet), *bara fixă portativă* (gimn.),

aruncarea mingii în sus (gimn.), sau complex, adică exprimat prin sintagmă: *start cu bătaie din palme* (atl.), *coborâre prin răsturnare laterală* (gimn.), *răsturnare cu apucare de picioare pe dinapoi* (lupte).

Există termeni sintagmatici în care ambii constituenți sunt formați din sintagme: *salt înapoi + cu corpul întins* (gimn.), *fixare în pod + cu apucare de ambele picioare* (lupte), *tur de șold + cu apucarea brațelor* (lupte), *campionat de mare fond + în ape curgătoare* (sp. naut.).

Din punctul de vedere al modalității de formare a termenilor sportivi sintagmatici, se observă că marea majoritate a acestora sunt constituiți conform regulilor impuse de sistemul gramatical al limbii române (substantiv + adjectiv; substantiv N. + substantiv G.; substantiv + prepoziție + substantiv etc.). De exemplu: *victorie netă*, *execuție perfectă*, *exerciții dinamice*, *săritură în lungime*, *febră de start*, *aruncarea ciocanului*, *alergare pe teren accidentat*, *linii concentrice pentru aruncări*, *săritură în înălțime prin rostogolire ventrală*, *săritură în lungime cu pași în aer*, *repunerea mingii în joc de la margine*.

În același timp, există unii termeni sportivi care au o structură mai puțin obișnuită. Autorul John Humbley afirmă că „diferite sectoare, diferite științe, diferite terminologii își au propriile strategii de denominare și fonduri specifice, conceptuale și lingvistice, pe care au obișnuința de a le exploata: ceea ce este adevărat pentru un caz de neologie terminologică nu este adevărat în mod necesar pentru altele” (2012, p. 119, trad. n.).

Astfel, structura unor termeni sintagmatici din limbajul sportiv diferă de structura sintagmelor din limba comună. De exemplu, în „Enciclopedia educației fizice și sportului din România” (vol. VIII), sunt descrise mai multe tipuri de săritură cu răsturnare (termen din gimnastică): *prin stând pe mâini cu întoarcere* ($90^\circ - 180^\circ - 360^\circ$); *prin stând pe mâini cu echer* (Yamachita); *prin stând pe mâini, întoarcere $\frac{1}{2}$ salt grupat înapoi* (Tzukahara) (Alexe, Constandache 2015, p. 406). Într-un manual de atletism, sunt prezentate o serie de exerciții cu mingea medicinală pentru învățarea aruncărilor tip lansare: *aruncări cu mingea medicinală de pe loc din stând cu fața pe direcția de lansare, prin tracțiune de jos, din lateral-înapoi* (dreapta și stânga); *aruncări cu mingea medicinală de pe loc, din stând lateral spre direcția de lansare, cu ambele brațe și cu un braț* etc. (Sabău, Gheorghe 2012, p. 62). Iar explicând tehnica învățării alergărilor, autorii se exprimă în felul următor: „[...] în faza următoare, avântarea genunchiului spre înainte poate ajunge în punctul maxim în același timp cu finalizarea impulsiei executate de piciorul de sprijin” (Ibidem, p. 70).

Prezentăm, în cele ce urmează, unele cazuri de întrebuițare relativ insolită a constituenților termenilor sportivi sintagmatici. De exemplu, **elementul determinat** poate fi exprimat prin:

– participiu substantivizat: *trasul din drop*, *trasul în bara transversală*, *trasul în colțul porții*, *trasul la poartă direct* (fotb.); *așezat călare*, *atârnat răsturnat*, *fandat lateral* (gimn.); *combinată 30 + 30 focuri* (tir); *trasul la poartă înalt*, *trasul la poartă lung* (hochei pe gheață); *împins de la ceață*, *smuls cu intrarea sub halteră* (haltere);

– adjectiv substantivizat: *simplu bărbați*, *simplu femei*, *dublu bărbați*, *dublu femei*, *dublu mixt*;

– adverb sau locuțiune adverbială: *afară din teren* (hochei); *afară din joc* (baschet, polo); *în afara fanioanelor* (pent.).

La rândul său, **elementul determinant** poate fi exprimat prin:

– participiu substantivizat: *începutul împinsului* (haltere); *zbor în ghemuit*, *coborâre prin depărtat*; *rostogolire înainte din ghemuit în ghemuit*; *rulare înapoi din așezat*, *cu brațele sus*; *podul de jos din culcat dorsal* (gimn.);

– gerunziu (precedat de o prepoziție): *răsturnare prin stând pe mâini*, *podul de sus din stând depărtat* (gimn.); *aruncări ale ciocanului din stând cu spatele*, *după 2-3 rotiri preliminare*; *exerciții de imitare a trecerii gardului cu un picior și cu altul din stând pe loc* (atl.); *aruncări cu mingea medicinală de pe loc*, *din stând lateral spre direcția de lansare* (antr. sp.);

– substantiv adjectivizat: *mâner pistol* (ortopedic); *linie limită de fund* (scr.); *jumătate plug* (schi); *stand de tragere pentru pistol viteză*, *pistol calibru mare* (tir); *timp limită* (pent.); *sistem turneu* (tenis de masă); *serviciu bombă* (tenis de câmp) etc.;

– adverb: *minge afară din joc* (joc. sp.); *pas înainte* (scrimă); *umăr înăuntru* (călărie); *adversarul deasupra* (lupte);

– adjectiv adverbializat: *a arunca înalt* (polo pe apă); *a juca liftat*, *a juca lung*, *a juca scurt* (tenis de câmp);

– numeral sau numeral + substantiv: *teren o dată*, *teren de două ori*, *asalt în cinci tușe* (scrimă).

Pornind de la cele expuse mai sus, considerăm posibilă următoarea clasificare a termenilor sportivi sintagmatici din limba română, conform criteriului structural:

1) termeni sintagmatici simpli (monosintagmatici): *exercițiu fizic*, *champion mondial* (gen.); *săritură cu prăjina*, *start de sus* (atl.);

2) termeni sintagmatici complecși, în care unul dintre constituenți (determinat sau determinant) este exprimat printr-o sintagmă simplă: *alergări pe teren plat*, *alergare cu schimb de ritm* (atl.);

3) termeni polisintagmatici, alcătuiți din mai multe sintagme (simple sau complexe): *săritură în lungime + cu pași în aer*; *locul de desfășurare + al exercițiilor la sol*; *săritură cu fața în sus + cu elan oblic*; *alergare în coloană + cu viteză uniformă + pe distanțe diferite + și în timpi prestabiliți*; *alergare*

în grup + pe linie dreaptă + cu încercări de evadare din pluton (atl.); repunerea mingii în joc + de la margine; oprirea mingii în aer + cu ristul piciorului; lovirea mingii + cu capul înainte (fotb.).

Termenul este considerat un instrument de comunicare în mod ideal univoc și monoreferențial. În opinia noastră, termenii polisintagmatici poartă un caracter polireferențial, dat fiind că, de regulă, este vorba de mișcări și poziții combinate între ele, astfel desemnând mai multe momente, realizate simultan sau consecutiv, pe parcursul executării acestora.

Uneori este foarte dificil de actualizat corect referentul (referenții) extralingvistic (-i) vizat (vizați) într-un termen sportiv polisintagmatic.

Caracterul neobișnuit al unor termeni sportivi sintagmatici, simpli sau complecși, se datorează, evident, comprimării unor sintagme mai dezvoltate sau chiar propoziții, prin omiterea cuvintelor de legătură (prepoziții, participii, verbe la forma personală etc.), care pot fi ușor restituite, ca în exemplele ce urmează: *fundaș dreapta < care acționează pe partea dreaptă a terenului; extremă stânga < care acționează pe partea stângă; ștafetă procedeu liber < desfășurată prin procedeu liber; a juca lung < cu traiectorie lungă; dublu femei/bărbați < joc în care participă câte două femei/doi bărbați; poziția culcat < în care sportivul este culcat; poziția de stând < în care sportivul stă; poziția sprijin pe brațe < în care sportivul se sprijină pe brațe; răsturnare prin stând pe mâini < prin poziția în care sportivul stă pe mâini; mișcarea de picioare la delfin < în stilul de înot delfin; serviciu „bombă” < executat rapid și exploziv, asemenea unei bombe.*

Într-un termen sportiv sintagmatic complex, ca *poziția stând în genunchi*, din punct de vedere referențial și semantic, gerunziul *stând* nu se referă la determinatul *poziția* (nu poziția stă), ci la cuvântul omis, subînțeles (adică *poziția în care sportivul stă în genunchi*).

Concluzii. Ca rezultat al cercetării întreprinse, au fost scoase în evidență anumite trăsături caracteristice, gramaticale și semantice, ale termenilor sportivi sintagmatici din limba română. S-a constatat că termenii sintagmatici ocupă un loc semnificativ în sistemul terminologic sportiv, ponderea lor în diverse sublimbaje fiind mult mai mare decât cea a termenilor simpli (cu excepția subsistemului de termeni sportivi generali, în care predomină termenii simpli). Câmpul semantic al termenilor sportivi sintagmatici este foarte extins și prezintă multiple valențe denominative: denumiri de ramuri și probe sportive, mișcări, procedee, combinații, obiecte de vestimentație, persoane, titluri și categorii, echipamente, dispozitive, încălcări și sancțiuni, locuri de activitate, zone, linii de delimitare, structuri, organizații, calități și stări ale sportivilor, evenimente sportive etc.

Considerăm că informațiile expuse în lucrare ar putea să-și găsească reflectare într-un eventual manual sau lucrare științifică, consacrate limbajului sportiv,

bazate pe corpusuri de termeni sportivi, sau în elaborarea unor lucrări lexicografice în domeniu. De asemenea, unele observații făcute pe parcursul cercetării își vor găsi, în mod sigur, aplicare în activitatea didactică. Analiza termenilor sportivi sintagmatici în cadrul orelor de comunicare profesională și terminologie de specialitate ar putea constitui una dintre activitățile-cheie, contribuind la sporirea capacităților cognitive ale studenților.

Referințe bibliografice:

ALEXE, Nicu, CONSTANDACHE, Valentin (coord.). *Enciclopedia educației fizice și sportului din România*. Ediția a II-a, Vol. VIII. București – Târgu Jiu: Măiastra, 2015. 680 p. ISBN 978-606-516-780-3; ISBN 978-606-516-788-9

BĂNCIULESCU, Victor. *Limbaul sportiv. O investigație sentimentală*. București: Sport-Turism, 1984. 179 p.

BIDU-VRĂNCEANU, Angela. *Lexicul specializat în mișcare. De la dicționare la texte*. București: Editura Universității din București, 2007. 266 p. ISBN 978-973-737-336-6

BURLACU, Daniela. *Terminologia gimnasticii artistice în limba română*. Teză de doctorat. Iași, 2015. 222 p.

BUSUIOC, Ileana, CUCU, Mădălina. *Introducere în terminologie*. București: Credis, 2001. 133 p. ISBN 973-85174-7-8.

CHIȘ, Dorina. Formarea termenilor [online]. 2004, 10 p. [citat 27 august 2024]. Disponibil: https://litere.uvt.ro/litere-old/vechi/documente_pdf/aticole/uniterm/uniterm2_2004/dchis.pdf

HUMBLEY, John. Retour aux origines de la terminologie: l'acte de dénomination [online]. In: *Langue française*. 2012/2 (nr. 174), p. 111-125 [citat 12 mai 2024]. Disponibil: <https://shs.cairn.info/revue-langue-francaise-2012-2-page-111?lang=fr#s1n4>

ISO 704: *International Standard. Terminology work – Principles and methods* [online]. Second edition, 2000. 48 p. [citat 18 februarie 2024]. Disponibil: https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/490906/mod_resource/content/1/ISO%20704.pdf

LUCA, Aliona. *Procese semantice active în terminologia sportivă*. Chișinău: Valinex SRL, 2022. 240 p. ISBN 978-9975-68-459-0.

POVESTCA, Lazari. *Atletismul de la A la Z* (dicționar explicativ de termeni și noțiuni din atletism). Chișinău: Editura Tehnica UTM, 2020. 87 p. ISBN 978-9975131-82-7.

SABĂU, Elena, GHEORGHE, Daniel. *Atletism. Curs în tehnologie IFR*. București: Editura Fundației România de mâine, 2012. 104 p. ISBN 978-973-163-898-0.

SALA, Marius (coord.). *Enciclopedia limbii române*. Ediția a II-a. București: Univers enciclopedic, 2006. 638 p. ISBN 973-41-0107-2.

TUĐOȘE, Constantin. *Dicționar sportiv poliglot*. București: Stadion, 1973. 800 p.

Primit: 27.09.2024

Acceptat: 10.12.2024